

การตีความทางอรรถศาสตร์ที่สัมพันธ์ กับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ ของภุมินามไทยที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส

ธีระ รุ่งธีระ*

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาการตีความความหมายของชื่อสถานที่ไทยที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือแนะนำที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยเน้นไปที่ชื่อสถานที่ดัดแปลงโครงสร้างจากหนังสือแนะนำเที่ยวประเทศไทยที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ Le Routard, le Guide vert, Petit Futé และ Encyclopédie du voyage ผลการศึกษาพบว่า การดัดแปลงโครงสร้างของชื่อสถานที่มีผลต่อการตีความวิธีการอ้าง 2 รูปแบบ คือ การตีความเชิงอุปลักษณ์และการสร้างจินตภาพ ชื่อสถานที่ในเชิงอุปลักษณ์จะถ่ายโอนจากสิ่งที่อ้างอิงปกติไปยังสิ่งที่อ้างอิงใหม่ที่มีคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งที่คล้ายกัน สิ่งที่อ้างอิงปกติจะกลายเป็นต้นแบบที่ผู้อ่านสามารถจินตนาการว่าสิ่งอ้างอิงใหม่นั้นมีลักษณะเช่นไร ส่วนการตีความแบบสร้างจินตภาพ จะมีโครงสร้างเหมือนกับชื่อสถานที่เชิงอุปลักษณ์ แต่การอ้างถึงสถานที่จะแตกต่างกัน คือจะเป็นการอ้างถึงสถานที่เดิมที่เป็นต้นแบบแต่จะนำเสนอเพียงมุมเดียวในสถานการณ์ที่แตกต่างกันเท่านั้น ผลการศึกษายังทำให้เห็นว่าแม้ว่านามชื่อเฉพาะจะเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมายในแง่ของปรัชญาภาษา แต่การตีความชื่อสถานที่ที่มีการดัดแปลงโครงสร้างทำให้เห็นการถ่ายโอนความหมายจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง นอกจากนี้ยังสะท้อนให้

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาตะวันตกและภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ติดต่อได้ที่: theerar@msu.ac.th

เห็นว่ากฎเกณฑ์การนิยามนามชื่อเฉพาะที่กล่าวว่าต้องมีหนึ่งเดียวอาจจะได้รับการโต้แย้งได้

คำสำคัญ: นามชื่อเฉพาะ/วิสามานยนาม; นามชื่อเฉพาะดัดแปลง; ภูมินาม; การตีความทางอรรถศาสตร์

Semantic Interpretation in Relation to Syntactic Structure of Thai Toponyms Written in French

Theera Rongtheera^{*}

Abstract

This study aims to investigate the relation between syntax and semantic interpretation of Thai toponyms in French guidebooks on Thailand by emphasizing the modified toponyms in terms of syntactic structure. The data were collected from 4 French guidebooks including *le Routard*, *le Guide vert*, *Le Petit Futé* and *Encyclopédie du voyage*. The results show that the syntactic modification affects the mode of reference. Two types of semantic interpretation are identified: a metaphoric interpretation and an image-construction interpretation. For the metaphoric interpretation, a usual referent is transferred to a discursive referent, which has some common characteristics. The usual referent becomes a class that readers could imagine how the mentioned place looks like. For the image interpretation, the structure is identical with the metaphoric toponym, but the mode of reference is different. It always refers to the same referent, but only one facet is presented in a specific context. These results also demonstrate that even a proper noun is defined as meaningless according to philosophy of language. And, the interpretation of

^{*} Assistant Professor, Département of Western Languages and Linguistics, Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University, e-mail: theerar@msu.ac.th

modified toponyms revealed the semantic transfer from one place to another place. Furthermore, the criteria of singularity of the proper noun might be controversial due to the image interpretation.

Keywords: Proper Noun; Modified Proper Noun; Toponym; Semantic Interpretation

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากที่สุดในโลก¹ มีนักท่องเที่ยวจากหลายประเทศเดินทางมายังประเทศไทย ฝรั่งเศสเป็นชาติหนึ่งที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในประเทศไทยจำนวนมาก คือ ประมาณ 749,634 คนในปี พ.ศ. 2561 เป็นอันดับสี่ของทวีปยุโรป รองจากรัสเซีย สหราชอาณาจักรและเยอรมนี (<https://www.mots.go.th>, 2562) การเตรียมตัวก่อนมาท่องเที่ยวในประเทศที่ไม่คุ้นเคยเป็นสิ่งที่จำเป็น บางคนเลือกหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รายการทางโทรทัศน์หรือจากหนังสือนำเที่ยว ภาษาที่ผู้เขียนใช้ในสื่อเหล่านี้ โดยเฉพาะในหนังสือนำเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการนำเสนอภาพของดินแดนที่ไม่รู้จักของผู้อ่าน

หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของหนังสือนำเที่ยว (Mourhon-Dallies, 1992) คือ การบอกเล่าสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ จึงมีการกล่าวถึงภูมินามอยู่เสมอ ในกรณีของหนังสือนำเที่ยวประเทศไทยที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสส่วนมากจะเขียนชื่อสถานที่ด้วยตัวอักษรโรมันเพื่อให้ผู้อ่านสามารถสะกดและอ่านชื่อสถานที่ต่างๆ ได้ อย่างไรก็ตามการถอดเป็นอักษรโรมัน (Romanization) เพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการได้ ผู้เขียนจึงใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพมากขึ้นและสนใจมาเที่ยวประเทศไทย เช่น การใช้ภาพถ่าย การแปลชื่อสถานที่ การตั้งชื่อใหม่หรือสมญานาม รวมถึงการใช้กลวิธีทางภาษาอื่นๆ เช่น การใช้การเปรียบเทียบขั้นสุด การใช้คำคุณศัพท์ที่เป็นบวก หรือการใช้ภาษาภาพพจน์ เป็นต้น

จากการทบทวนวรรณกรรมพบการศึกษาหนังสือนำเที่ยวในหลายมิติ ตัวอย่างเช่น การศึกษาภาพเหมารวม (Stereotype) เช่น Reboul-Touré (2000) Margarito (2000) Wansen-Kaseva (2008) หรือ Rongtheera (2014) การศึกษาหนังสือนำเที่ยวกับการสอนภาษา เช่น Mourhon-Dallies (1992) หรือ Bakah (2010) การศึกษาหนังสือนำเที่ยวเชิงสัมพันธสารวิเคราะห์ เช่น Chansuriya (2004) และ

¹ กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวมากที่สุดในโลกในปี พ.ศ. 2559 จากการสำรวจของ MasterCard มีนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 20.05 ล้านคน (Mastercard's 2018 Global Destination Cities Index, 2018)

Seoane (2013) การแปลหนังสือท่องเที่ยว เช่น Léchauguette (2011) หรือการศึกษาภาษาในหนังสือท่องเที่ยว เช่น Cappelli (2013) เป็นต้น แต่การศึกษาเกี่ยวกับการตีความการใช้นามชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนาม (Proper Noun) ยังเป็นประเด็นที่ยังมีผู้ให้ความสนใจไม่มากนัก ในภาษาฝรั่งเศสภูมินามอาจมีการดัดแปลงโครงสร้าง (Modified Proper Noun) เช่น การเพิ่มคำนำหน้านามหรือส่วนขยาย ซึ่งส่งผลต่อการตีความและการสร้างจินตภาพของผู้อ่าน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภูมินามไทยที่ปรากฏอยู่ในหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยเน้นไปที่ภูมินามดัดแปลง

โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากหนังสือท่องเที่ยวประเทศไทยที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส จำนวน 4 เล่ม ได้แก่ Le Routard (GR), le Guide vert (GV), Petit Futé (PT) และ Encyclopédie du voyage (EV) ซึ่งทั้ง 4 เล่มนี้เป็นตัวแทนสำนักพิมพ์ที่จัดพิมพ์หนังสือท่องเที่ยวรายใหญ่ที่ขายดีที่สุดของประเทศฝรั่งเศส 4 สำนักพิมพ์ คือ Hachette, Michilin, Petit Futé และ Gallimard (PIPAME, 2011) ทั้งนี้หนังสือท่องเที่ยวที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ เช่น Lonely Planet หรือ National Geographic จะไม่นำมาศึกษา

2. นามชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนามภาษาฝรั่งเศส: การให้นิยามและการจำแนก

นามชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนาม คือ “คำนามที่เป็นชื่อเรียกคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะ อาจมีหรือไม่มีความหมายในตัวก็ได้” (ราชบัณฑิตยสภา, 2560, น. 352) หากเปรียบเทียบกับนามทั่วไปหรือ สามานยนาม (Common Noun) จะพบความแตกต่างทางด้านอรรถศาสตร์ กล่าวคือ นามชื่อเฉพาะไม่ได้มีความหมายที่สัมพันธ์กับสิ่งที่อ้างถึง แต่เป็นเพียงสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างภาษากับความเป็นจริง เช่น “ธีระ” ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมว่า ‘นักปราชญ์’ แต่คนที่ชื่อ “ธีระ” ทุกคนไม่จำเป็นต้องมีความชาญฉลาด เป็นนักปราชญ์เหมือนความหมายของชื่อเสมอไป

ในภาษาฝรั่งเศส เกณฑ์การนิยามนามชื่อเฉพาะยังไม่ชัดเจน เนื่องจากแต่ละนิยามจะพิจารณาจากเกณฑ์ที่แตกต่างกัน เช่น เกณฑ์ทางอักขรวิธี (การใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่หน้า) เกณฑ์ทางวิทยาหน่วยคำและวากยสัมพันธ์ (เช่น การไม่เติมหน่วยคำผัน การไม่มีคำนำหน้านาม) หรือเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ (เช่น ความเป็นหนึ่งเดียว การไม่สามารถแปลได้หรือการไม่มีความหมาย) ดังนั้นในการนิยามนามชื่อเฉพาะจะต้องพิจารณาจากหลายเกณฑ์ประกอบกัน

โดยทั่วไปการจำแนกนามชื่อเฉพาะจะจำแนกออกเพียง 2 ประเภท คือ ชื่อบุคคล (Anthroponym) และชื่อสถานที่/ภูมินาม (Toponym) เท่านั้น แต่ในปัจจุบันการศึกษานามชื่อเฉพาะขยายขอบเขตไปมาก ทั้งชื่อร้านค้า ชื่อยี่ห้อ ชื่อหนังสือ ชื่อภาพยนตร์ เป็นต้น นักภาษาศาสตร์สมัยใหม่จึงพยายามที่จะจำแนกใหม่ เช่น เลอรัว (Leroy, 2004, p. 33-35) แบ่งประเภทของนามชื่อเฉพาะหลักๆ ได้ 5 ประเภท ได้แก่ 1) ชื่อบุคคล 2) ชื่อสถานที่ 3) ชื่อสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เป็นรูปธรรม (Ergonym) เช่น ชื่อบริษัท ชื่อยี่ห้อ ชื่อสถาบันต่างๆ รวมถึงชื่อหนังสือ ชื่อภาพยนตร์ หรือชื่อผลงานศิลปะด้วย 4) ชื่อสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่เป็นนามธรรม (Praxonym) เช่น ชื่อเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ ชื่อโรคหรือชื่อทฤษฎีในทางวิชาการ และ 5) ชื่อที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Phenonym) เช่น ชื่อพายุ ชื่อดาว เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาภูมินามไทยที่เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส จึงใช้เกณฑ์การพิจารณานามชื่อเฉพาะในภาษาฝรั่งเศสและเกณฑ์จำแนกประเภทนามชื่อเฉพาะตามเกณฑ์ของเลอรัว (Leroy, 2004)

3. นามชื่อเฉพาะไทยในหนังสือนำเที่ยวภาษาฝรั่งเศส

ในหนังสือนำเที่ยวประเทศไทยจะปรากฏชื่อสถานที่หรือภูมินามจำนวนมาก เนื่องจากการนำเสนอสถานที่ที่น่าสนใจให้ผู้อ่านได้รู้จักเป็นหน้าที่หลักของงานเขียนประเภทนี้ ชื่อเหล่านี้มักจะเขียนด้วยตัวอักษรโรมันโดยผ่านกระบวนการทำให้เป็นอักษรโรมันหรือการแปลงขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของผู้เขียน

หากพิจารณาลักษณะทางวากยสัมพันธ์จะพบว่านามชื่อเฉพาะที่ปรากฏใน

หนังสือแนะนำสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ นามชื่อเฉพาะมาตรฐาน (Standard Proper Noun) และนามชื่อเฉพาะดัดแปลง (Modified Proper Noun) (Leroy, 2004) นามชื่อเฉพาะมาตรฐาน คือ นามชื่อเฉพาะที่มีการใช้ในลักษณะปกติ โดยไม่มีการดัดแปลงหรือเพิ่มเติมส่วนใดๆ อ้างถึงสิ่งที่มีอยู่จริงในการรับรู้ของผู้เขียน และผู้อ่าน (ที่มีประสบการณ์ร่วมกัน) ส่วนนามชื่อเฉพาะดัดแปลง คือ นามชื่อเฉพาะที่ถูกขยายด้วยคำ กลุ่มคำหรือวลี ซึ่งอาจจะส่งผลต่อการตีความความหมายและสถานะความชี้เฉพาะ (Proprial Status) กล่าวคือ สูญเสียความเป็นหนึ่งเดียว (Singularity/uniqueness) และทำหน้าที่เหมือนกับคำนามทั่วไป (Leroy & Muni Toke, 2007, pp. 115-190) เช่น “กรุงเทพฯ” เป็นการใช้แบบมาตรฐานจะสื่อถึงเมืองหลวงของประเทศไทยที่มีเพียงที่เดียวในโลก ในขณะที่หากเรากล่าวว่า “กรุงเทพฯ หน้าร้อน” จะสามารถตีความได้ว่ากรุงเทพฯ มีหลายแบบ ทั้ง “กรุงเทพฯ หน้าร้อน” “กรุงเทพฯ หน้าฝน” และ “กรุงเทพฯ หน้าหนาว” เป็นต้น ความเป็นหนึ่งเดียวของชื่อเฉพาะ “กรุงเทพฯ” จะหายไป ในที่นี้จะเป็นการศึกษาเฉพาะภูมินามดัดแปลงเท่านั้น อนึ่ง มีภูมินามบางประเภทที่มักจะปรากฏร่วมกับคำนำหน้านาม ไม่ถือว่าเป็นนามชื่อเฉพาะดัดแปลง เช่น ชื่อแม่น้ำ (*la Seine*, *le Mékong*) ชื่อภูเขา (*les Alpes*, *le Jura*) ชื่อประเทศ (*la France*, *la Thaïlande*) เป็นต้น

4. การตีความชื่อสถานที่ตามแนววรรณศาสตร์

นามชื่อเฉพาะหรือภูมินามที่มีการดัดแปลงโครงสร้างจะต้องนำหน้าด้วยคำนำหน้านามอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามแม้ว่าโครงสร้างของภูมินามดัดแปลงจะเหมือนกันแต่อาจตีความได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับบริบทและชนิดของคำนำหน้านาม เลอว์ (Leroy, 2004, pp. 69-73) จำแนกลักษณะการตีความนามชื่อเฉพาะดัดแปลงไว้ 5 ลักษณะ ได้แก่

4.1 การตีความเชิงนามนัย (Metonymic Usage) เป็นการเรียกสิ่งหนึ่งโดยใช้อีกคำหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกัน เช่น [...] *Mageeren qui, de 1937-1943, vendit six Vermeer et deux Peter De Hogh au musée Boymans*. (Leroy, 2004,

p. 72) ‘Mageeren ได้ขาย Vermeer หกชิ้นและ Peter De Hogh สองชิ้นให้กับพิพิธภัณฑ์ Boymans ตั้งแต่ปีค.ศ. 1937-1943’ ในประโยคนี้มีชื่อของศิลปินที่มีชื่อเสียงชาวดัชต์สองคน คือ เฟอ์เมอร์ (Vermeer) และ ปีเตอร์ เดอ โฮก (Peter De Hogh) ชื่อของศิลปินทั้งสองคนนี้นำหน้าด้วยคุณศัพท์ตัวเลข (six ‘หก’ และ deux ‘สอง’) ดังนั้นสิ่งที่ถูกขายให้พิพิธภัณฑ์ไม่ใช่ตัวศิลปินแต่เป็นผลงานของเขา ในที่นี้จะเห็นความสัมพันธ์ทางนามนัยระหว่างศิลปินและผลงาน

4.2 การตีความเชิงอุปลักษณ์ (Metaphoric Usage) เป็นการกล่าวถึงสิ่งหนึ่งโดยเปรียบเทียบกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยทั้งสองสิ่งนั้นจะต้องมีคุณสมบัติอะไรบางอย่างที่เหมือนกัน เช่น Paul est un vrai Napoléon. (Kleiber, 1981, p. 410) ‘Paul เป็นคนโปเลียนตัวจริง’ สามารถตีความได้ว่าปอลเป็นคนที่มีความลักษณะอะไรบางอย่างเหมือนกับจักรพรรดิโปเลียนที่ 1 ของฝรั่งเศส ซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำเหน็บแนม รูปร่างลักษณะบุคลิก เป็นต้น ผู้พูดจึงเปรียบเทียบกับจักรพรรดิของฝรั่งเศสพระองค์นี้

4.3 การตั้งชื่อเหมือนกัน (Denominative Usage) จะพบในกรณีที่มีการใช้คำพ้อง (Homonym) มักจะนำหน้าด้วยคำหน้านามไม่ชี้เฉพาะและมักไม่มีส่วนขยาย เช่น Il y a un Laurent Pasquier, même nom et même prénom, qui vient de recevoir le ruban rouge. (Leroy, 2004, p. 70) ‘มีคนที่ชื่อ Laurent Pasquier คนหนึ่งที่มีชื่อเดียวกัน นามสกุลเดียวกัน เพิ่งได้รับริบบิ้นแดง’ สามารถตีความได้ว่าผู้พูดและผู้ฟังรู้จักคนที่ชื่อ Laurent Pasquier อย่างไรก็ตามคนที่ผู้พูดกล่าวถึงนั้นเป็นคนละคนกันแต่มีชื่อและนามสกุลเหมือนกัน

4.4 การให้ตัวอย่าง (Exemplary Usage) เป็นการเน้นย้ำบุคคลหรือสิ่งนั้นๆ ว่ามีลักษณะเฉพาะสามารถเป็นตัวแทนหรือต้นแบบ เช่น *Pourquoi un Le Pen est-il capable de réunir sous son nom d'un Français sous sept ?* (Jonasson, 1994, p. 229) ‘ทำไมคนอย่างเลอเพนถึงสามารถรวมคนฝรั่งเศสได้ถึงหนึ่งในเจ็ดภายใต้ชื่อเขา’ ในที่นี้สิ่งที่อ้างถึงยังคงเป็นเลอเพนคนเดิมที่สมัครเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีฝรั่งเศส แต่ผู้เขียนต้องการเน้นว่าคนในแบบ “เลอเพน” ที่สามารถทำให้คนฝรั่งเศส 1 ใน 7 เลือกเขาได้ ทั้งนี้ผู้เขียนอาจมีความคิดอะไรบางอย่างที่ทำให้เขาประหลาดใจและกล่าวประโยคนี้ขึ้นมา

4.5 การสร้างจินตภาพ (Image-construction Usage) ยังคงอ้างอิงถึงสิ่งอ้างอิงเดิมเพียงแต่ไม่ได้กล่าวถึงภาพรวมทั้งหมด ผู้เขียนเลือกนำเสนอเพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น *En rentrant, j'ai trouvé un Hubert changé.* (Leroy, 2004, p. 73) 'ตอนที่กลับเข้ามาฉันเห็นอุแบร์ที่เปลี่ยนไป' จากตัวอย่างสามารถตีความได้ว่าอุแบร์ในวันนั้นมีความแตกต่างต่างจากอุแบร์ที่พบเห็นตามปกติ สิ่งที่พบเห็นเพียงด้านหนึ่งของ อุแบร์เท่านั้น

จะเห็นได้ว่านามชื่อเฉพาะที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจะให้ภาพหรือสื่อความที่แตกต่างกัน อาจจะยังคงอ้างอิงสิ่งเดิมก็ได้ แต่เป็นการมองสิ่งนั้นในแง่มุมใหม่ ในฐานะที่เป็นแบบหรือประเภท (การให้ตัวอย่าง) หรืออาจเป็นการมองเพียงด้านเดียวก็ได้ (การสร้างจินตภาพ) ในขณะที่การตีความเชิงนามนัย เชิงอุปลักษณ์และการตั้งชื่อเหมือนกันกล่าวถึงสิ่งอ้างอิงใหม่ เป็นการถ่ายโอนความหมายจากสิ่งอ้างอิงเดิมไปยังสิ่งอ้างอิงใหม่ โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างใดอย่างหนึ่ง หากเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน (เช่น ศิลปิน/ผลงาน ชื่อประเทศ/ทีมนักกีฬา เป็นต้น) จะเป็นการตีความแบบนามนัย แต่หากเป็นสิ่งที่สองสิ่งที่มีคุณสมบัติบางอย่างเหมือนกันจะเป็นการตีความแบบอุปลักษณ์หรือเป็นกรณีที่สองสิ่งมีชื่อเดียวกันจะเป็นการตีความแบบการตั้งชื่อเหมือนกัน จากข้อมูลหนังสือนำเที่ยวประเทศไทย พบการใช้ภูมินามไทยในโครงสร้างที่มีการเปลี่ยนแปลง 2 ลักษณะคือ การตีความเชิงอุปลักษณ์และการสร้างจินตภาพ

5. ผลการศึกษา

5.1 การตีความเชิงอุปลักษณ์

อุปลักษณ์เป็นกลวิธีหนึ่งในการใช้ภาษาภาพพจน์ เป็นการใช้อย่างเปรียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้ความหมายมีความชัดเจนขึ้นหรือเห็นภาพชัดมากขึ้น (สำนักราชบัณฑิตยสภา, 2560, น. 278) แต่การเปรียบเทียบนี้จะไม่ได้แสดงออกด้วยถ้อยคำอย่างชัดเจน ในกรณีของนามชื่อเฉพาะเลอรัว (Leroy, 2004) กล่าวว่า

นามชื่อเฉพาะเชิงอุปลักษณ์จะไม่ได้กล่าวถึงสิ่งที่อ้างอิงตามปกติแต่เป็นสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกับสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง (2004, p. 71) ดังนั้นนามชื่อเฉพาะเชิงอุปลักษณ์จึงเป็นการกล่าวถึงแบบหรือประเภท (Type or Category) ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะร่วมกัน เช่น เวนิสตะวันออก (Venise de l'Orient) หมายถึง กรุงเทพฯ หรือเวนิสแห่งภาคเหนือ (Venise du Nord) ซึ่งอาจจะหมายถึงเมืองบรูซส์ (Bruges) ประเทศเบลเยียมหรือเมืองอัมสเตอร์ดัม (Amsterdam) ประเทศเนเธอร์แลนด์ คำว่า “เวนิส” ในที่นี้ไม่ได้อ้างอิงถึงเมืองเวนิส ประเทศอิตาลี แต่เป็นแบบหรือชนิดของเมืองที่มีลักษณะคล้ายเมืองเวนิส คือ มีระบบคลองรอบเมือง ซึ่งกรุงเทพฯ เมืองบรูซส์และเมืองอัมสเตอร์ดัมมีคุณลักษณะเหมือนกับเมืองเวนิส

จะเห็นได้ว่านามชื่อเฉพาะเชิงอุปลักษณ์นี้ผ่านกระบวนการเปลี่ยนแปลง 2 ระดับ คือระดับวากยสัมพันธ์และระดับการอ้างอิง (Reference) ในระดับวากยสัมพันธ์ ภูมินามจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง จากเดิมเป็นคำที่ไม่ส่วนขยาย (คำคุณศัพท์) และไม่มีคำนำหน้านาม กลายเป็นคำนามที่มีส่วนขยายและมีคำนำหน้านาม เช่น



จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าภูมินามเชิงอุปลักษณ์มีการเพิ่มคำนำหน้านาม *la* และส่วนขยาย *de l'Orient* ‘แห่งตะวันออก’ ในโครงสร้างที่ไม่ปกติของภูมินามนี้ส่วนที่เพิ่มเติมมาีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับการอ้างอิงด้วย คือ ทำให้ผู้อ่านทราบว่ภูมินามนี้ไม่ได้สื่อไปยังสถานที่นั้นจริง ๆ แต่เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีลักษณะอะไรบางอย่างคล้ายคลึงกัน โจนาสัน (Jonasson, 1991, p. 77) กล่าวว่า ส่วนขยายของนามชื่อเฉพาะส่งผลต่อความหมายหรือการตีความโดยทำหน้าที่ได้ 2 กรณี คือหน้าที่ในการบอกลักษณะ (Characterizing Function) และหน้าที่ในการจำแนก (Classifying Function)

5.1.1 หน้าที่ใช้ในการบอกลักษณะ (Characterizing Function)

ส่วนขยายของภูมินามเชิงอุปลักษณ์บอกลักษณะนี้มักใช้คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะ (Indefinite Article) หรือคุณศัพท์ระบุเฉพาะ (Demonstrative Adjective) และมีส่วนขยายหลังคำนาม มักทำหน้าที่ในการบอกลักษณะ โดยคำนำหน้านามลักษณะนี้จะทำให้นามนั้นได้ว่าสถานที่ที่กล่าวถึงในข้อความมีลักษณะร่วมกับภูมินามที่อ้างถึง โดยภูมินามที่อ้างถึงมีลักษณะเป็นต้นแบบ (Jonasson, 1991, p. 78) จากข้อมูลพบมีการใช้ภูมินามเชิงอุปลักษณ์บอกลักษณะ 3 วิธี

5.1.1.1 การใช้คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะ

ในที่นี้พบการใช้คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะในกลุ่มคำ “Enclosure” ซึ่งหมายถึง กลุ่มคำที่บ่งบอกการตระหนักรู้ของผู้พูดว่าทั้งสองสิ่งยังไม่เหมือนกันเสียทีเดียว (Gary-Prieur, 2001, p. 93) เช่น *une sorte de* หรือ *une espèce de* ‘เป็นประเภทเดียวกับ’ *un véritable de* ‘เป็นของจริง’ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) *Ainsi, le Ratchadamnoen Klang, une sorte d’avenue des Champs-Élysées ... (PF, 54)*

จากตัวอย่าง (1) จะเห็นการเปรียบเทียบระหว่างถนนราชดำเนินกลางกับถนนชองเซลีเซ่ของกรุงปารีสอย่างเห็นได้ชัดผ่านโครงสร้างหน่วยอ้างถึงสิ่งเดียวกัน (Apposition) แต่ด้วยโครงสร้าง *Enclosure* (*une sorte de*) ทำให้ผู้อ่านภาษาฝรั่งเศสเข้าใจได้ว่าถนนราชดำเนินกลางมีลักษณะบางอย่างที่เหมือนกับถนนชองเซลีเซ่ ซึ่งเป็นถนนที่สวยงามที่สุดในโลกสายหนึ่ง มีขนาดใหญ่ มีต้นไม้สองข้างทาง มีสถานที่สำคัญอยู่ปลายถนน ถนนชองเซลีเซ่ในที่นี้ทำหน้าที่เป็นตัวอ้างอิงเดิม (Initial Referent) เป็นประเภทของถนนที่มีความงดงาม ส่วนถนนราชดำเนินกลางทำหน้าที่เป็นตัวอ้างอิงในสัมพันธสาร (Discursive Referent) ที่ผู้เขียนเชื่อว่ามีลักษณะอะไรบ้างอย่างร่วมกับถนนชองเซลีเซ่ อย่างไรก็ตาม *une sorte d’avenue des Champs-Élysées* ‘เป็นแบบถนนชองเซลีเซ่’ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่าถนนราชดำเนินกลางอาจ

จะไม่ได้เหมือนกับถนนช่องเซลีเซ่สเสียทีเดียว อาจจะมีการลดทอนอยู่บ้าง เพื่อให้เข้ากับสภาพความเป็นจริง (Jonasson, 1991, p. 93)

5.1.1.2 การใช้คุณศัพท์ระบุเฉพาะ

แม้ว่าคุณศัพท์ระบุเฉพาะ (Demonstrative Adjective) จะมีลักษณะเป็นตัวบ่งบอก (Deictic) ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบท แต่อย่างไรก็ตามการใช้คุณศัพท์ระบุเฉพาะในสถานการณ์หรือบริบทที่ต่างกันอาจจะสื่อความได้แตกต่างกัน เช่น Promenade des Anglais เป็นถนนเลียบชายหาดที่มีชื่อเสียงของเมืองนิส (Nice) หากมีการใช้คุณศัพท์ระบุเฉพาะกับถนนนี้ Cette Promenade des Anglais โดยทั่วไปจะหมายถึง “ถนนพรมนาถเดซ็องเกลส์แห่งนี้” โดย cette ‘นี่/นั้น’ ทำหน้าที่เน้นหรือให้ความชัดเจนในบริบทที่กล่าวมาแล้วและยังคงอ้างถึงถนนเส้นเดิมที่เมืองนิส แต่หากบริบทไม่ได้กล่าวถึงถนนที่เมืองนิส ชื่อถนนนี้ก็กลายเป็นนามเชิงอุปลักษณ์ทันที ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (2) Parallèle à la **Thanon Pattaya Beach**, l'artère principale montre une succession ininterrompue d'hôtels, de restaurants, de bars et de magasins. Cette « promenade des Anglais », ombragée de banians et d'acacias, épouse la baie centrale de Pattaya, longue de 3 km. (GV, 191)

ในตัวอย่าง (2) เป็นการบรรยายสถานที่ท่องเที่ยวในพัทยา ถนนที่กล่าวถึงไม่ได้อ้างถึงถนนที่เมืองนิสแต่อย่างใด แต่เป็นถนนในพัทยาชื่อ “ถนนพัทยาบิซ” (ถนนเลียบชายหาด) ซึ่งเต็มไปด้วยโรงแรม ร้านอาหาร บาร์และร้านค้า ดังนั้น Cette Promenade des Anglais จึงเป็นการเปรียบเทียบระหว่างถนนพัทยาบิซและถนนพรมนาถเดซ็องเกลส์ โดยมีถนนพรมนาถเดซ็องเกลส์เป็นตัวอ้างอิงเดิม คุณศัพท์ระบุเฉพาะ cette จึงไม่ได้ขยายหรือระบุชี้ชัดถนนพรมนาถเดซ็องเกลส์ในข้อความนี้ แต่หมายถึงถนนพัทยาบิซที่มีลักษณะร่วมเป็นถนนเลียบชายหาดเหมือนกัน

5.1.1.3 การใช้ส่วนขยายเพื่ออธิบายลักษณะตัวอ้างอิงในสัมพันธสาร

ส่วนขยายของภูมินามในประเภทนี้อาจเป็นคำคุณศัพท์หรือบุพบทวลีก็ได้ โดยทั่วไปส่วนขยายนี้มักจะอยู่หลังภูมินาม ยกเว้นคุณศัพท์บางคำเท่านั้นที่ต้องอยู่ด้านหน้าคำนาม เช่น nouveau ‘ใหม่’ grand ‘ใหญ่’ หรือ petit ‘เล็ก’ เป็นต้น ส่วนขยายเหล่านี้ทำหน้าที่ลดทอนความแตกต่างระหว่างสถานที่ทั้งสองแห่งให้เหมาะสมกับตัวอ้างอิงในสัมพันธสารมากที่สุด (Jonasson, 1991, p. 78) เช่น

- (3) Au milieu des massifs de manguiers, certains bâtiments sont de style européen ; voilà pourquoi on l'appelle le Petit Versailles. (GR, 194)
- (4) Dans l'axe de la porte d'entrée, une plate-forme de marbre sert de socle au Panthéon royal. Les statues grandeur nature des huit rois y sont gardées. (PF, 154)

ในตัวอย่าง (3) เป็นการเปรียบเทียบพระราชวังบางปะอินกับพระราชวังแวร์ซาย ซึ่งมีลักษณะเป็นพระราชวังที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากเมืองหลวงเหมือนกัน นอกจากนี้คำว่า “พระราชวังแวร์ซาย” ยังให้ภาพว่าพระราชวังบางปะอินมีสถาปัตยกรรมสไตล์ยุโรปด้วย แต่เพื่อให้ผู้อ่านจินตนาการเกินความเป็นจริง ผู้เขียนจึงเพิ่มคุณศัพท์ petit ‘เล็ก’ เพื่อบอกว่าพระราชวังบางปะอินไม่ได้มีขนาดใหญ่โตเหมือนพระราชวังแวร์ซาย ส่วนตัวอย่าง (4) *Panthéon* คือสถานที่เก็บศพบุคคลสำคัญของประเทศฝรั่งเศสถูกนำมาใช้เปรียบเทียบกับปราสาทพระเทพบิดร ภายในวัดพระศรีรัตนศาสดารามซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระบูรพมหากษัตริย์แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยความแตกต่างของระบอบการปกครองของประเทศไทยและฝรั่งเศส ผู้เขียนจึงเพิ่มคุณศัพท์ royal ‘เกี่ยวกับกษัตริย์’ เข้าไปเพื่อเป็นการให้ข้อมูลว่าบุคคลสำคัญที่อยู่ในอาคารนี้เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ไทย

จะเห็นว่าภูมินามเชิงอุปลักษณ์ ประเภทบอกลักษณะนี้ไม่ได้สร้างสิ่งอ้างอิงใหม่ แต่เป็นการให้ภาพของตัวอ้างอิงในสัมพันธสารว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอ้างอิงเดิม โดยส่วนขยายทำหน้าที่บ่งบอกความแตกต่างของทั้งสองสถานที่

5.1.2 หน้าที่ในการจำแนก (Classifying Function)

ในขณะที่หน้าที่ในการบอกลักษณะเป็นการให้ภาพว่าสถานที่สองแห่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือเป็นแบบเดียวกัน หน้าที่ในการจำแนกให้ความสำคัญกับการมีอยู่ของตัวอ้างอิงในสัมพันธสาร แต่ตั้งอยู่ในสถานที่ที่แตกต่างกัน โดยภูมินามในลักษณะนี้จะนำหน้าด้วยคำนำหน้านามชี้เฉพาะ (Definite Article) พร้อมกับคุณศัพท์บอกสัญชาติหรือสำนวนที่บอกที่มา เช่น *de Thaïlande* ‘แห่ง/ของเมืองไทย’ เป็นต้น ซึ่งจะบอกที่ตั้งของภูมินามเชิงอุปลักษณ์และบอกความแตกต่างของสถานที่ทั้งสองแห่งในเวลาเดียวกัน (Jonasson, 1994, p. 226) ทั้งสองสถานที่อาจมีความแตกต่างด้านเวลา ด้านสถานที่หรือด้านการนำไปใช้งานก็ได้ ในที่นี้พบความแตกต่างในด้านสถานที่และการใช้งานของตัวอ้างอิงในสัมพันธสาร

5.1.2.1 การจำแนกความแตกต่างเชิงสถานที่

การจำแนกความแตกต่างเชิงสถานที่มักจะเกี่ยวข้องกับการใช้คุณศัพท์บอกสัญชาติหรือบอกที่ตั้ง เช่น *de* + ชื่อประเทศหรือคุณศัพท์บอกสัญชาติเพื่อระบุที่ตั้งของตัวอ้างอิงในสัมพันธสาร เช่น

- (5) *Surnommé le Guilin de Thaïlande – en référence à la ville du sud-ouest de la Chine célèbre pour ces pics karstiques – et recouvrant une surface de 739 km², voici l'un des parcs nationaux les plus réputés du pays. (PF, 389)*
- (6) « Bangkok est la Venise de l'Orient » : on n'y entend que le bruit des rames, celui des ancres, le chant des matelots ou les cris des rameurs », écrivait l'explorateur Henri Mouhot, au cours d'un de ses voyages, en 1870. (GV, 146)

ในตัวอย่าง (5) *le Guilin de Thaïlande* ‘ก๊วยหลินแห่งเมืองไทย’ เป็นสมญานามของอุทยานแห่งชาติเขาสก ก๊วยหลินตั้งอยู่ที่ประเทศจีนมีชื่อเสียงเรื่องทัศนียภาพ

แม่น้ำขานทางด้วยภูเขาหินปูนสูงแหลม เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงในระดับโลก คำว่า *Guilin* จะทำให้ผู้อ่านจินตนาการทัศนียภาพว่าอุทยานแห่งชาติเขาสกมีลักษณะเหมือนกับที่กุ้ยหลินแต่ตั้งอยู่ที่ประเทศไทย ทั้งนี้ ยังพบการใช้คำบอกทิศทางแทนชื่อประเทศเช่นในตัวอย่างที่ (6) *Orient* 'ตะวันออก' ดังที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้นว่า ผู้เขียนต้องการให้ผู้อ่านจินตนาการภาพของกรุงเทพฯ ว่าเป็นเมืองที่มีคลองมากโดยอาศัยภาพของเมืองเวนิสเป็นตัวอย่าง แต่เป็นเมืองเวนิสที่ตั้งอยู่ในซีกโลกตะวันออก ทั้งนี้สถานที่ที่นำมาเปรียบกับสถานที่ท่องเที่ยวไทยไม่จำเป็นต้องอยู่ในประเทศฝรั่งเศสเสมอไป อาจเป็นสถานที่อื่นที่มีชื่อเสียงระดับโลกก็ได้ เช่น กุ้ยหลินหรือเมืองเวนิส เป็นต้น

อนึ่ง พบการใช้ส่วนขยายที่ไม่ใช่ชื่อประเทศหรือคุณศัพท์บอกสัญชาติ แต่เป็นการใช้บุพบทเพื่อบอกที่ตั้งของตัวอ้างอิงในสัมพันธสาร ได้แก่

- (7) La cité de Pattaya offre une concentration unique en Asie de bars à strip-tease, de night-clubs et d'hôtels de passe, d'où son surnom de « Patpong-sur-Mer », en référence à l'un des quartiers les plus chauds de Bangkok. (GV, 191)

ถึงแม้ว่าในงานวิจัยก่อนหน้านี้ (Jonasson, 1991; 1994) ไม่ได้กล่าวถึงการใช้บุพบทอื่นนอกจาก *de* ในการบอกสถานที่ แต่บุพบท *sur-Mer* 'ริมทะเล' มีคุณสมบัติบอกสถานที่ตั้งของตัวอ้างอิงในสัมพันธสารได้เช่นกัน *Patpong-sur-Mer* หมายถึง 'พัฒนาฟงศรีมทะเล' พัฒนาฟงศรีเป็นย่านบันเทิงยามราตรีของกรุงเทพฯ ที่มีชื่อเสียงซึ่งมักถูกมองว่าเป็นพื้นที่สีเทาหรือย่านโคมแดง เนื่องจากเป็นที่ตั้งบาร์อะโกโก้จำนวนมาก ถูกนำมาใช้เป็นตัวอ้างอิงให้กับเมืองพัทยาซึ่งเป็นเมืองตากอากาศที่มีชื่อของไทย สมญานามนี้อาจทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพว่าพัทยามีย่านที่มีลักษณะเหมือนกับย่านพัฒนาฟงศรีที่กรุงเทพฯ แต่ตั้งอยู่ริมทะเล

5.1.2.2 การจำแนกความแตกต่างการใช้งาน

การจำแนกความแตกต่างการใช้งานเป็นการสร้างความแตกต่างของสถานที่ทั้งสองแห่งจากมุมมองเรื่องการเอาไปใช้หรือการประกอบอาชีพ ในที่นี้พบหนึ่งตัวอย่างในคำว่า *Ceylon des Jonques* ‘ซีลอนสำเภาเรือ’ โดยคำว่า *Jonques* ไม่ได้บอกสถานที่ตั้งหรือเวลาแต่บอกความแตกต่างเรื่องการประกอบอาชีพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (8) Les richesses de l'île – ambre gris, corne de rhinocéros, coraux rares et nid d'hirondelles – et du port de Phuket, halte naturelle entre l'Inde et la Chine, attirèrent très tôt les négociants et les marins. Au 16e s., l'île, alors nommée la « Ceylon des Jonques », vit arriver les premiers Européens. (GV, 412)

ชื่อ *Ceylon des Jonques* น่าจะมาจาก *Junk Ceylon* ในภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นชื่อเดิมของจังหวัดภูเก็ต (ประพนธ์ เรืองณรงค์, 2558, น. 130-131) คำว่า “ซีลอน” (Ceylon) อาจทำให้ผู้อ่านเห็นภาพว่าภูเก็ตมีลักษณะเป็นเกาะในมหาสมุทรอินเดียเหมือนกับเกาะซีลอนหรือศรีลังกา นอกจากนี้คำว่า *Jonques* ‘สำเภา’ ยังให้ภาพเพิ่มเติมอีกว่าเป็นเมืองท่าที่มีการค้าขายทั้งซีวัพ (Ambre gris) นอแรด (Corne de rhinocéros) ปะการังหายาก (Coraux rares) และรังนกนางแอ่น (Nid d'hirondelles) ดังที่ปรากฏในข้อความด้านบน อย่างไรก็ตามแม้ว่าชื่อเดิมนั้นจะไม่ได้สร้างขึ้นโดยผู้เขียนเอง แต่ก็สามารถทำให้ผู้อ่านจินตนาการภาพของภูเก็ตในอดีตได้เป็นอย่างดี

ส่วนขยายของภูมินามเชิงอุปลักษณ์ในที่นี้ไม่ได้ทำหน้าที่ผลิตซ้ำตัวอ้างอิงเดิมเหมือนกับ enclosure หรือคุณศัพท์ที่ใช้ในแบบการบอกลักษณะแต่นำเสนอภาพของตัวอ้างอิงเดิมที่วางซ้อนกับตัวอ้างอิงในสัมพันธ์สารโดยมีลักษณะบางอย่างที่อาจจะไม่ปรากฏในตัวอ้างอิงใหม่ ซึ่งการี-พรีเยอร์² (Gary-Prieur, 2001, p. 88-89) เรียกว่า “ภาพที่ไม่มีจริง” (Counterfactual Image) กล่าวคือ ผู้อ่านแต่ละคนอาจจะจินตนาการภาพของสถานที่นั้นๆ แตกต่างกันตามความรู้หรือประสบการณ์ที่ตนมีภาพที่ได้อาจจะเหมือนกับตัวอ้างอิงเดิมทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้

5.2. การสร้างจินตภาพ

การตีความแบบการสร้างจินตภาพ มีโครงสร้างเหมือนกับการตีความเชิงอุปลักษณ์ คือ “คำนำหน้านาม + ภูมินาม + ส่วนขยาย” แต่ในระดับการตีความ การตีความการสร้างจินตภาพยังคงอ้างถึงสถานที่เดิม ในขณะที่การตีความเชิงอุปลักษณ์จะเป็นการเปรียบเทียบสถานที่สองแห่ง แต่การตีความลักษณะนี้ไม่ได้อ้างถึงสถานที่นั้นทั้งหมด เป็นการนำเสนอเพียงด้านเดียว (Facet) ของสถานที่นั้นๆ (Leroy, 2004, p. 73) ดังนั้นส่วนขยายจึงมีความสำคัญในการระบุว่าด้านใดที่ผู้เขียนต้องการสื่อ การตีความในลักษณะนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทตามโครงสร้าง คือ การตีความแบบระบุ (Identifying Interpretation) “คำนำหน้านามชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย” และ การตีความแบบให้ภาพในสัมพันธ์สาร (Discursive Image Interpretation) “คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย”

² การี-พรีเยอร์ (Gary-Prieur) ใช้คำศัพท์สำหรับการตีความในลักษณะนี้หลายคำ เช่น le fractionnement ‘การแบ่งเป็นส่วนๆ’ (1991) l’image du référent initial ‘ภาพของตัวอ้างอิงเดิม’ (1994) หรือ la construction-image ‘การสร้างจินตภาพ’ (2011) แต่ในที่นี้เลือกใช้คำว่า “การสร้างจินตภาพ”

5.2.1 การตีความแบบระบุ (Identifying Interpretation)

การใช้คำนำหน้านามชี้เฉพาะกับนามชื่อเฉพาะจะไม่ส่งผลต่อวิธีการอ้างถึง (Mode of Reference) เสมอไป การ์รี-พรีเยอร์ (Gary-Prieur, 1991, p. 59) กล่าวว่า โครงสร้าง “คำนำหน้านามชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย” ทำให้เกิดการสร้างภาพของตัวอ้างอิงเดิมที่หลากหลาย โดยภาพแต่ละภาพนั้นวางซ้อนกันเป็นหนึ่งเดียว สามารถตีความได้อย่างเป็นอิสระต่อกัน ส่วนขยายนี้สามารถเป็นบุพบทลี (บุพบท de) คุณานุประโยค (Relative Clause) หรือคำคุณศัพท์ก็ได้ (Gary-Prieur, 1994, p. 109) แต่จากข้อมูลพบเพียง 2 โครงสร้าง คือ การใช้บุพบท de และการใช้คำคุณศัพท์เท่านั้น

(9) Du flirt entre modernité rafraîchissante et traditions rassurantes naît le visage contrasté de la Thaïlande d'aujourd'hui. (GV, 94)

(10) Une rumeur persistante voudrait que la petite cité côtière de Krabi, sise sur la rivière du même nom, à 1 000 km au sud de Bangkok, soit « la » station balnéaire d'avenir de la Thaïlande péninsulaire. (EV, 224)

คำว่า *la Thaïlande* ‘ประเทศไทย’ จากตัวอย่าง (9)-(10) ล้วนอ้างถึงประเทศไทยประเทศเดียวกัน แต่ให้ความสำคัญหรือเน้นคนละด้านกันขึ้นอยู่กับความหมายของส่วนขยาย อาจจะเป็นช่วงเวลาหรือพื้นที่ที่แตกต่างก็ได้ เช่น *la Thaïlande d'aujourd'hui* ‘ประเทศไทยวันนี้’ หรือ *la Thaïlande péninsulaire* ‘ประเทศไทยที่เป็นคาบสมุทร’ ภาพของประเทศไทยทั้ง 2 ภาพนี้สะท้อนความเป็นประเทศไทยในแง่มุมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้เขียน จากตัวอย่างที่กล่าวมานั้นสามารถอนุมานได้ว่ามีภาพของประเทศไทยด้านอื่นๆ อีก เช่น ประเทศไทยในอดีต (La Thaïlande d'autrefois) หรือประเทศไทยที่เป็นเกาะ (La Thaïlande des îles) เป็นต้น ดังนั้น “ประเทศไทยวันนี้” และ “ประเทศไทยที่เป็นคาบสมุทร” เป็นเพียงการนำเสนอด้านหนึ่งของประเทศไทย หนึ่ง คำคุณศัพท์ที่ใช้เป็นส่วนขยายมักจะเป็นคำคุณศัพท์ที่

แปลงมาจากคำนาม (Péninsulaire → Une Péninsule) หรือคำคุณศัพท์คู่ตรงข้าม เช่น เก่า (Vieux)/ใหม่ (Nouveau), ปัจจุบัน (Actuel)/อดีต (Passé) หรืออนาคต (Futur) (Noailly, 1991, p. 105) ตัวอย่างภุมินามที่ขยายด้วยคุณศัพท์คู่ตรงข้าม เช่น

- (11) Situé en plein centre-ville, cet établissement récent mène le bal parmi les *shophouses* rénovées du vieux Phuket. (PF, 460)

จากตัวอย่าง (11) ผู้แต่งเลือกใช้คำคุณศัพท์ *vieux* ‘เก่า’ เพื่อนำเสนอภาพของเมืองภูเก็ตเฉพาะเขตเมืองเก่า *Vieux Phuket* ‘ภูเก็ตเมืองเก่า’ โดยเน้นภาพทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะอาคารบ้านเรือนหรือร้านค้าที่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมใหม่ และไม่กล่าวถึงด้านอื่นๆ เลย เช่น ภูเก็ตเมืองใหม่ ภูเก็ตย่านนักท่องเที่ยว เป็นต้น อนึ่ง คุณศัพท์ในภาษาฝรั่งเศสส่วนใหญ่จะปรากฏหลังคำนาม มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่สามารถปรากฏหน้าคำนามได้ ดังที่ปรากฏในตัวอย่าง (11)

5.2.2 การให้ภาพในสัมพันธสาร (Discursive Image Interpretation)

ภาพที่เกิดจากการตีความแบบให้ภาพในสัมพันธสารแตกต่างกับภาพที่เกิดจากการตีความแบบระบุ โดยการี-พรีเยอร์ (Gary-Prieur, 1994, p. 154) อธิบายว่าการใช้คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะจะนำเสนอภาพที่ถูกจำกัดในพื้นที่หรือเวลาที่จำกัดและเกิดขึ้นภายในความเป็นหนึ่งเดียว (Singularity) ของตัวอ้างอิงเดิม คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะบอกเป็นนัยว่าภุมินามที่กล่าวถึงนั้นมีภาพที่เป็นไปได้หลากหลายขึ้นอยู่กับช่วงเวลาหรือวาทกรรมที่กำหนดเท่านั้น การตีความนี้จะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือความสัมพันธ์ระหว่างภาพในสัมพันธสารกับเวลาและความสัมพันธ์ระหว่างภาพในสัมพันธสารกับโลกที่เป็นไปได้ (Possible Worlds)

5.2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพในสัมพันธสารกับเวลา

ความสัมพันธ์ระหว่างภาพในสัมพันธสารกับเวลานำเสนอภาพของสถานที่ที่อาจจะเป็นจริงในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดในสัมพันธสารเท่านั้น ส่วนมากจะมี

ส่วนขยายเป็นรูปกริยาขยายอดีต (Past Participle) หรือ รูปกริยาขยายปัจจุบัน (Present Participle) เช่น

(12) C'est un Lan Na appauvri que les descendants de Kawila dirigent au XIXe siècle. (EV, 39)

Un Lan Na appauvri ‘ล้านนาที่ยากจน’ เป็นภาพที่ผู้เขียนสร้างขึ้นมาโดยมีเงื่อนไขของเวลา โดยกำหนดว่าเป็นภาพที่เกิดขึ้นจริงเฉพาะในศตวรรษที่ 19 (Au XIXe Siècle) เท่านั้น คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะ *un* แสดงให้เห็นว่าภาพนี้เป็นเพียงภาพหนึ่งของล้านนาในหลายๆ ภาพซึ่งอาจจะแตกต่างกันไปในวาทกรรมหรือบริบทที่ต่างกัน เช่น ล้านนาที่ร่ำรวย (*Un Lan Na Riche*) ล้านนาที่ทันสมัย (*Un Lan Na Moderne*) ที่อาจจะปรากฏในวาทกรรมหรือบริบทอื่นในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

5.2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพในสัมพันธ์สารกับโลกที่เป็นไปได้

ในที่นี้ การ์รี-พรีเยอร์ (Gary-Prieur, 1991, p. 58) นิยาม “โลกที่เป็นไปได้” (Possible Worlds) ว่าอาจหมายถึง โลกในอนาคต โลกในภาพแทน (ในนิทาน หนังสือหรือภาพยนตร์) โลกในจินตนาการหรือโลกที่ตรงข้ามกับความเป็นจริงก็ได้ ภูมินามในกลุ่มนี้มักปรากฏร่วมกับคำศัพท์ที่แสดงถึงโลกสองใบที่ต่างกัน เช่น โลกในความเป็นจริงกับโลกในจินตนาการหรือโลกที่ผลัดซ้ำในภาพเหมารวม เป็นต้น

(13) C'est également s'ouvrir les portes d'une Thaïlande un peu moins bouddhiste, un peu plus musulmane, notamment une fois passée la ville de Songkhla. (PF, 431)

จากตัวอย่างด้านบน *une Thaïlande un peu moins bouddhiste, un peu plus musulmane* ‘ประเทศไทยที่มีความเป็นพุทธน้อยลงเล็กน้อย มีความเป็นอิสลาม

มากขึ้นนิดหน่อย' แสดงให้เห็นว่าก่อนหน้านี้มีโลกที่ประเทศไทยมีความเป็นพุทธมาก มีความเป็นศาสนาอิสลามน้อย แต่ในประโยคนี้นักเขียนต้องการนำเสนอโลกอีกแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากความรับรู้ของคนทั่วไป คือโลกที่มีความเป็นอิสลามมากกว่าความเป็นพุทธ เพื่อดึงดูดความสนใจผู้อ่านที่ต้องการท่องเที่ยวในแบบที่ไม่เหมือนใคร

แม้ว่าภูมินามที่ดีความแบบการสร้างจินตภาพจะมีโครงสร้างเช่นเดียวกับภูมินามเชิงอุปลักษณ์แต่มีความแตกต่างกันที่การตีความ คือ เปลี่ยนแปลงเฉพาะโครงสร้างของภูมินามส่วนการอ้างอิงยังคงเป็นสถานที่เดิม ส่วนขยายหลังภูมินามนี้จะเป็นตัวกำหนดภาพของสถานที่ที่จะนำเสนอว่าจะนำเสนอในแง่มุมใด ทั้งนี้การเลือกใช้คำนำหน้านามที่ต่างกันก็มีผลต่อการตีความเช่นกัน กล่าวคือ คำนำหน้านามชี้เฉพาะทำให้ตีความได้ว่าสถานที่อ้างอิงมีภาพที่เป็นเอกลักษณ์และภาพอื่นๆที่เป็นไปได้ ซึ่งจะถาวรและชัดเจนเหนือกาลเวลาในขณะที่การใช้คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะจะนำเสนอภาพใหม่และไม่ถาวร เกิดขึ้นเฉพาะในเวลาที่กำลังจัดหรือในโลกของสัมพันธ์สารนั้นๆ เท่านั้นซึ่งอาจจะแตกต่างจากการรับรู้โดยทั่วไป

6. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้านี้ทำให้เห็นว่าการใช้ภูมินามดัดแปลงในหนังสือแนะนำเที่ยวซึ่งถือว่าเป็นกลวิธีหนึ่งในการสร้างความหมายเชิงภาพพจน์โดยผู้เขียนหนังสือแนะนำเที่ยวใช้ภูมินามดัดแปลงซึ่งเป็นโครงสร้างที่ไม่เป็นไปตามกฎไวยากรณ์มาใช้เพื่อทำให้ผู้อ่านเห็นภาพสถานที่ที่ไม่รู้จักได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น แล้วเกิดความสนใจต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย โดยเลือกใช้การตีความ 2 ลักษณะ คือ การตีความเชิงอุปลักษณ์และการสร้างจินตภาพ การดัดแปลงโครงสร้างจะมีผลต่อการตีความทางความหมายในกรณีที่มีการเพิ่มคำนำหน้าและส่วนขยายเท่านั้น จากคำนามชื่อเฉพาะกลายเป็นคำนามทั่วไป แต่หากเป็นการเพิ่มนามทั่วไป เช่น *Thanon Ratchadamnoen Road* การเพิ่มนามทั่วไป road จะไม่มีผลต่อการตีความ เป็นเพียงการบอกประเภทของนามชื่อเฉพาะเท่านั้น

หากพิจารณาจากงานวิจัยที่ผ่านมาจะพบว่าการศึกษา नाम विशेषะดัดแปลงส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การศึกษาเชิงอุปลักษณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาชื่อบุคคลในตัวบทวรรณกรรมหรือในหนังสือพิมพ์ เช่น งานของ การ์รี-พรีเยอร์ (Gary-Prieur, 1991; 1994; 2001) หรือ โจนาสซัน (Jonasson 1991; 1994) อย่างไรก็ตามลักษณะการตีความภูมินามดัดแปลงก็ยังคงใช้กระบวนการเดียวกัน

ในแง่โครงสร้างของภูมินามในภูมินามเชิงอุปลักษณะและการสร้างจินตภาพสามารถสรุปโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของภูมินามดัดแปลงได้ดังนี้

ตารางที่ 1

สรุปโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ของภูมินามดัดแปลงตามลักษณะการตีความ

โครงสร้างการตีความเชิงอุปลักษณะ
หน้าที่การบอกลักษณะ 1. คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะ (กลุ่มคำ "enclosure") + ภูมินาม 2. คำคุณศัพท์ระบุเฉพาะ + ภูมินาม 3. คำนำหน้านามชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย หน้าที่ในการจำแนก - คำนำหน้านามชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย (de + ชื่อประเทศ / คุณศัพท์บอกสัญชาติ / บุพบทวลีบอกที่ตั้งหรือบอกลักษณะการใช้งาน)
โครงสร้างการตีความแบบการสร้างจินตภาพ
การตีความแบบระบุ - คำนำหน้านามชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย (มักเป็นคำคุณศัพท์ที่มาจากคำนามหรือคุณศัพท์คู่ตรงข้าม) การให้ภาพในสัมพันธสาร - คำนำหน้านามไม่ชี้เฉพาะ + ภูมินาม + ส่วนขยาย (มักเป็นรูปกริยาขยายอดีตหรือรูปกริยาขยายปัจจุบัน / คุณศัพท์ที่ขัดต่อความเป็นจริง)

จะเห็นได้ว่าการเพิ่มเติม 2 ส่วนจากภูมินามมาตรฐาน คือ การเติมคำส่วนหน้านาม หมายถึง การเติมคำนำหน้านาม ซึ่งอาจจะเป็นแบบชี้เฉพาะหรือไม่ชี้เฉพาะก็ได้ และการเติมส่วนหลังนามซึ่งมักจะเป็นบุพบทวลีหรือคุณศัพท์วลี ซึ่งส่วนนี้มี

ความสำคัญในการตีความ หากเป็นภูมินามเชิงอุปลักษณ์พบโครงสร้าง de Thaïlande ‘ของเมืองไทย’ มากที่สุดเพื่อบอกว่าสถานที่ที่อ้างถึงอยู่ในประเทศไทย โดยภูมินามที่นำมาใช้มักจะเป็นชื่อสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนฝรั่งเศส (อาจจะตั้งอยู่ในประเทศฝรั่งเศสหรือไม่ก็ได้) เนื่องจากผู้อ่านมีความคุ้นเคยอยู่แล้วและสามารถจินตนาการภาพได้ง่ายขึ้น ส่วนการตีความแบบการสร้างจินตภาพ พบคุณศัพท์ที่มีความหมายในลักษณะ “เก่า” (Vieux/ancien) มากที่สุดเพื่อนำเสนอภาพทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของไทยซึ่งเป็นลักษณะเด่นของการท่องเที่ยวไทย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้อ่านไม่เพียงต้องใช้ความรู้ในการตีความรูปศัพท์เท่านั้นแต่ต้องใช้ความรู้เชิงสารานุกรม (Encyclopedic Knowledge) ประกอบด้วยจึงจะสามารถตีความและเห็นภาพที่ผู้เขียนต้องการสร้างได้

ผลการศึกษาทำให้เห็นว่านิยามของนามชื่อเฉพาะหรือวิสามานยนามอาจจะได้รับการโต้แย้งทั้งในประเด็นการไม่มีความหมายในแง่ของปรัชญาภาษาและความเป็นหนึ่งเดียว กล่าวคือ การตีความภูมินามที่มีการดัดแปลงโครงสร้างทำให้เห็นการถ่ายโอนความหมายจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง ซึ่งมักจะเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงมากกว่า นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่ากฎเกณฑ์การนิยามนามชื่อเฉพาะที่บอกว่าต้องมีหนึ่งเดียว (Singularity) ก็อาจจะได้รับการโต้แย้งได้จากการตีความแบบการสร้างจินตภาพ

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2562). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2561. สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2562 จาก https://www.mots.go.th/more_news.php?cid= 502&filename=index
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2558). ชื่อบ้าน นามเมืองภาษามลายูในคาบสมุทไทย. *ตำราวิชาการ*, 14(1), 11-32.
- สำนักราชบัณฑิตยสภา. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตยสภา*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสภา.

- Bakah, E. K. (2010). *Analyse du discours oral des guides touristiques et du discours écrit des guides de voyage: régularités discursives et perspectives didactiques*. (Thèse de doctorat). Université de Strasbourg, Strasbourg.
- Cappelli, G. (2013). Travelling words: Linguaging in English tourism discourse In A. Yarrington, S. Villani, & J. Kelly (Eds.), *Travels and Translations. Anglo-Italian Cultural Transactions* (pp. 353-374). Amsterdam/New York: Rodopi.
- Chansuriya, K. (2004). *Analyse du discours des guides de voyage en français sur la Thaïlande*. (Thèse de doctorat). Université Chulalongkorn, Bangkok.
- Gary-Prieur, M.-N. (1991). La modalisation du nom propre. *Langue française*, 92(1), 44-63.
- Gary-Prieur, M.-N. (1994). *Grammaire du nom propre*. Paris: Puf.
- Gary-Prieur, M.-N. (2001). *Individu pluriel: les noms propres et le nombre*. Paris: CNRS.
- Gary-Prieur, M.-N. (2011). Le nom propre comme « nom du discours », In Y. Baudelle, & E. Nardout-Lafarge (Eds.), *Nom propre et écriture de soi* (pp. 233-247). Montréal: Les presses de l'Université de Montréal.
- Jonasson, K. (1991). Les noms propres métaphoriques: constructions et interprétations. *Langue française*, 92, 64-81.
- Jonasson, K. (1994). *Le nom propre: constructions et interprétations*. Louvain-la-Neuve: Duculot.
- Kleiber, G. (1981). *Problèmes de référence: descriptions définies et noms propres*. Paris: Klincksieck.
- Leroy, S. (2004). *Le nom propre en français*. Paris: Ophrys.

- Leroy, S. & Muni Toke, V. (2007), Une date dans la description linguistique du nom propre: l'Essai de grammaire de la langue française de Damourette et Pichon. *Lalies*, 27, 115-190.
- Léchauguette, S. (2011). Le traitement du nom propre dans la traduction des ouvrages pragmatique : Le cas des guides touristiques. *Forum*, 9(1), 59-89.
- Margarito, M. (Ed.) (2000). *L'Italie en stéréotypes*. Paris: L'Harmattan.
- Mastercard. (2018). *Mastercard's 2018 Global Destination Cities Index*. Retrieved June 8, 2018, from <https://newsroom.mastercard.com/press-releases/big-cities-big-business-bangkok-london-and-paris-lead-the-way-in-mastercards-2018-global-destination-cities-index/>
- Mourhon-Dallies, F. (1992). Travailler avec les écrits touristiques. *Français dans le monde*, 251, 54-58.
- Noailly, M. (1991). L'énigmatique Tombouctou : nom propre et position de l'épithète. *Langue française*, 92, 1014-113.
- PIPAME. (2011). *Prospective du M-Tourisme*, novembre 2011. Paris: Ministère de l'Économie, des Finances et de l'Industrie.
- Reboul-Touré, S. (2000). « C'est très italien » : quelques marqueurs linguistiques pour déjouer les stéréotypes. In M. Margarito (Ed.), *L'Italie en stéréotypes* (pp. 153-171). Paris: L'Harmattan.
- Roungtheera, T. (2014). Stéréotypes sur les Thaïlandais dans deux guides touristiques sur la Thaïlande: études de quelques marqueurs linguistiques. *Bulletin de l'ATPF*, 128, 13-23.
- Seoane, A. (2013). *Les mécanismes énonciatifs dans les guides touristiques : entre genre et positionnements discursifs*. Paris: L'Harmattan.

Wansen-Kaseva, A. (2008). *Stéréotypisation d'un peuple dans le discours touristique : étude sur la représentation des Finlandais en tant qu'habitants d'un pays cible touristique*. (Mémoire de maîtrise). Université de Tampere, Tampere.

Received: December 25, 2019

Revised: December 26, 2019

Accepted: May 29, 2020